

Signes d'aquest temps

Nou prior a Sant Miquel de Cuixà

El passat 11 de juny ens va deixar el P. Marco Riva, prior de l'abadia de Sant Miquel de Cuixà, als 77 anys d'edat, després d'una llarga malaltia. Se'n van fer les exèquies a Cuixà mateix el dia 13 de juny, presidides pel P. Manel Gasch, abat de Montserrat, cenobi del qual depèn la comunitat benedictina del Conflent. Al funeral assistí una munió de representants de la societat conflentina. Hi vam veure representants polítics i de la societat civil (del Festival Casals, de la Universitat Catalana d'Estiu...). L'abat Manel Gasch s'adreçà als assistents en català, francès i italià (en atenció a la família del finat). Després de la cerimònia, el P. Marco fou enterrat al cementiri adjacent a les absidioles de l'església, a terra, al costat dels altres monjos que ja hi reposen.

Fa anys vam alertar de la possibilitat que la presència montserratina a Cuixà s'acabés i del risc que suposava que, en lloc seu, s'hi instal·lés una secta—veg. «Sant Miquel de Cuixà s'acaba», *El Pregó*, 404 (febrer 2012)—. N'alertàvem després de veure què havia passat a Sant Martí de Canigó, on ja fa anys que hi ha una mena de comunitat que, al marge d'altres consideracions que ara ens estarem de comentar, no fa res per mantenir la catalanitat del monument que el bisbe Juli Carsalade du Pont adquirí amb recursos personals i que llegà en testament «als catalans».

Cal dir que l'abat Gasch ha pres una decisió important. Arran de veure reduïda la comunitat a un únic

monjo, l'alsacià P. Rémy Messer, el pare abat ha nomenat prior de Sant Miquel de Cuixà el P. Ignasi M. Fossas, majordom de Montserrat. El P. Fossas compaginarà totes dues responsabilitats. No és un fet menor que el càrrec de prior sigui ocupat pel majordom de Montserrat, sobre qui recau la responsabilitat de l'economia i l'administració del cenobi montserratí. Al Conflent ha sobrevingut un raig d'esperança sobre el manteniment de la catalanitat de Cuixà. —Joan Maluquer i Ferrer

El mandat moral i el seu origen

Borja Bagunyà escriu *Breu història del mandat* (2023) dins la sèrie «Assaltar la Bíblia», de Fragmenta Editorial. Bagunyà (Barcelona 1982) és escriptor i doctor en teoria de la literatura i literatura comparada per la Universitat de Barcelona. El llibre tracta del mandat o imperatiu moral, i en traça una història que resultarà ser circular.

Bagunyà comença amb el Déu de l'Antic Testament, on «Déu diu i, tot dient, crea la cosa dita». Però, «Déu té encara una altra mena de paraula [...] per adreçar-se als homes, sigui sota la forma del manament o de l'aliança». Com diu l'autor, «pren forma una certa armadura moral del món». A partir d'aquí, el llibre es demana per la naturalesa o l'estatut d'aquest mandat. La tesi és que Déu (o els déus) s'expressen mitjançant veus que són imperatius que ens mouen a l'acció.

Tot comença amb Abraham, també en el llibre de Bagunyà. Abraham sent una veu que li imposa un imperatiu moral. La moral queda subjugada, per tant, a aquesta *veu que mana*. Després de tractar el tema dels poetes grecs, inspirats i posseïts pels déus, mitjancers entre els déus i els mortals; apareix, ja dins dels temps moderns, la sentència de György Lukács segons la qual «els déus es troben en retirada». Una retirada que deixa un món fragmentat

i caòtic, assedegat de sentit i ordre. Ens trobem aquí amb les figures exemplars de Hamlet i Don Quixot. En Hamlet, el rei assassinat i pare del jove príncep danès representarà ara «l'emissor d'un mandat»: un mandat moral anàleg al d'Abraham. Com veiem, l'autor segueix la traça que ha anat dibuixant aquest imperatiu moral al llarg de la història. I en aquesta història ens trobem, amb Hamlet, en la frontissa entre un món antic on els déus (i Déu) són presents de manera natural i un món modern on els déus ja «s'han retirat». La nostra, seria la història d'una orfenesa.

Ens trobarem al final del llibre, bo i recollint els fruits que hem anat guanyant, altre cop amb Abraham: «Tal com planteja Omri Boehm, sembla que la intercessió de l'àngel que atura el gest executor d'Abraham és un afegitó posterior, i que l'episodi d'Abraham, en la versió original, il·lustra un gest de desobediència». O encara: el «dilema impossible (assassinar el fill, desobeir Déu) demostraria que Abraham no és una mera il·lustració d'un principi sinó el lloc d'una lluita»; o, fins i tot, «Abraham i Job són dues figures exemplars d'una relació possible amb el mandat de Déu? [...] En totes dues hi ha un desplegament polític possible: la política de la insurrecció activa, per una banda, i la politització del malestar, per l'altra.» El llibre acaba així: cal «trobar la manera de transitar per aquest camp d'imperatius sense aniquilar-s'hi».

La circularitat del text és significativa: comencem amb la veu imperativa que obeeix Abraham de manera 'natural', i acabem, altre cop, amb un Abraham que amb la seva desobediència instaura la moral. Entremig, hi ha la bogeria com un perill sempre latent i disposat a atacar-nos. La història així ens ho ha ensenyat: la bogeria ens assetja.

El llibre és excel·lent; només hi afegiríem dues notes: 1) no tinc clar que sigui 'la veu' la que imposi el mandat moral (no podria ser la 'culpa' la que posa la moral a lloc dins

la vida humana?); 2) no podríem entendre la fe, no com una veu que ens dona un mandat, sinó com el reconeixement humil d'un sentit il·latiu en la pròpia història que ens fa pensar en la presència de Déu i donar-hi gratitud? La fe seria familiar 'política' de la psicosi o bé seria la mirada natural que es desperta amb el vol de l'òliba de Minerva? —Xavier Semillas

Una nota dels lectors

El dia 11 de juny rebíem una nota de dos lectors nostres, Francesc Molinas i Teresa Daví, en què ens deien coses tan interessants com aquestes: «Ens dirigim a vosaltres amb l'esperança que algú pugui fer alguna acció per a forçar d'alguna manera la Conferència Episcopal Espanyola (de fet s'hauria de fer a totes les d'Europa) demanant que, de la mateixa manera que defensen la vida (diuen ells) abans de néixer, haurien de defensar la vida nascuda, la que mor en tantes guerres (Ucraïna, Sudan, Somàlia...), vides nascudes, nens i adults innocents; en unes guerres mogudes per interessos econòmics, per molt que vulguin fer veure que són patriòtics. Si no, perquè hi ha tantes fàbriques d'armes que són per a matar, escampades pel món 'civilitzat' i que volen que siguin utilitzades? Armes que no són per a tenir en un museu o per a fer bonic, sinó que són pensades per a destruir tot el que troben. I el pitjor de tot: estan deixant sol el papa. Si ell tingués darrere seu totes les conferències episcopals, la seva força seria molt més gran. La hipocresia dels nostres bisbes (parlem d'Espanya) acabarà d'ensorrar el poc cristianisme que queda. El jovent veu tot això i en fuig com gat escaldat. Fa temps que aquesta situació ens fa patir a molts, però no veiem què es pot fer davant de tant de poder.»

Realment, és ben cert que les guerres són una veritable xacra,

oimés quan, com diuen els nostres lectors, són per interessos econòmics. La dignitat de tota persona (sigui quin sigui el seu origen geogràfic o social, i les condicions que el determinen) cal que sigui sempre respectada. Encara més quan tots som fills d'un mateix Pare. No és el missatge evangèlic un al·legat fraternal? —Xavier Semillas

Postgraus en cultura religiosa

Som en un moment en què l'estudi de l'assignatura de religió cristiana va de baixa als centres públics i els professors *ad hoc* escassegen. I pitjor anirem. I és que la religió (cristiana i qualsevol altra) no hauria de ser cap assignatura en l'àmbit escolar. La religió es viu des d'una creença, els continguts de la qual s'han d'ensenyar en catequesis a les esglésies, mesquites o pagodes, i no pas a l'escola. A l'escola es pot ensenyar, si de cas, 'cultura religiosa', i amb la mateixa exigència que una classe d'història.

No fa gaire, en una entrevista a Armand Puig i Tàrrach, nou president de l'Agència de la Santa Seu per a l'Avaluació i la Promoció de la Qualitat de les Universitats i Facultats Eclesiàstiques (AVEPRO), se li demanava: «Què fem malament, aquí, que els nostres alumnes, davant les Portes del Paradís de Ghiberti a Florència no saben qui era Noè, Abraham o Josep i, en canvi, alumnes alemanys, italians i d'altres llocs, sí?» I responia així: «Hem confós la cultura religiosa, necessària per a orientar-se per la vida perquè és una de les dimensions de la cultura mundial, que caldria exigir a l'escola com les ciències de la natura, posem per cas, per una mena de classe de religió difusa i confusa que no és ni catequesi, sense cap exigència».

El bo del cas és que els ordes religiosos dedicats a l'ensenyament, que han treballat en aquest

camp, fa temps que, a l'escola, han substituït la intangible vivència de la 'religió' per la cultura religiosa amb èxit. Però, a l'hora de programar continguts escolars, els nostres bisbes semblen preferir aquesta mena de classes 'difuses i confuses'. No fa gaire, aquí mateix, Ramon M. Nogués escrivia que es feia necessària la «presentació de les arrels religioses de la cultura, en una societat com la catalana que es va tornant escandalosament ignorant d'una de les dimensions més importants de la cultura mundial i que condiciona des de l'espiritualitat fins a la geopolítica».

Per això, ens alegra assabentar-nos que Blanquerna - Universitat Ramon Llull (URL) impartirà a partir del mes de gener vinent el postgrau universitari en cultura religiosa que ja es va oferir el curs passat a la Universitat Central de Catalunya - Universitat de Vic (UCC-UVic) per tal d'il·lustrar els docents que ho desitgin en aquesta matèria. El passat mes de juliol, durant la presentació del postgrau a què s'incorpora Blanquerna, la URL, la UCC-UVic i la Fundació Vedruna Catalunya Educació (també impulsora del curs) van denunciar l'«analfabetisme religiós» d'alumnes i docents, una qüestió que preocupa moltíssim dins el sector educatiu. Que sigui en bona hora! —Lluís Busquets i Grabulosa

Una entrevista interessant

El setmanari d'informació i cultura religiosa *Catalunya Cristiana* núm. 2285 (27.6.2023) incloïa una entrevista de Carme Munté i Margalef al bisbe de Lleida Mons. Salvador Giménez i Valls. S'hi toquen temes com ara la manca de noves vocacions sacerdotals, el moment actual en què es troba l'Església, la presència de les dones al si de l'Església o la qüestió dels abusos sexuals.